

Kierrätys & Konkurssi Oy

Kierrätysyritykset aloittavat liian ruusuin laskelmin.

Alkavien yritysten tyypilliset virheet vievät niitä konkurssiin julkisesta tuesta huolimatta.

Riippulukko Puro Oy:n portilla, Kipso Oy:n velkaneuraushakemus, Suomen Uusioväri Oy:n sähköfirmaksi muuttunut tehdas ja uusi yritys Arctic Pointin tiloissa kertovat surullista tarinaa. Laskelmat ovat petäneet, suunnitelmat sortuneet.

Talouselämä kirjoitti runsas vuosi sitten (17/1992) näistä neljästä yrityksestä, joiden liikeideana oli jäteraaka-aineen hyödyntäminen. Uusioväri oli juuri karahtanut konkurssiin, ja juttu päättyi arvioon, että osa lopuistakin kaatuu alkukiihdytyksessä. Ennuste oli optimistinen: kaikille on käynyt huonosti.

Sanomalehtipainojen jäteväriä kierrättänyt tamperelainen Uusioväri kaatui kapeaan pääomapohjaansa. Omistaja-toimitusjohtaja **Risto Sihvonen** yritti luotsata yritystä yksin, markkinoiden ehdoilla. Graafisen teollisuuden vaikeudet ja silloiset korkeat korot ajoivat yrityksen likviditeettikonkurssiin.

Puro jalosti Vantaalla rakennusjätettä, Arctic Point teki Kuopiossa tuotteita teurasverestä ja Kipso valmistaa Kankaanpäässä voimalatuhkasta kipsilevyjä. Nämä kolme saivat kummilahjoikseen runsaasti julkista tukea ja niillä oli melko vahvat taustavoimat.

Viime kesänä konkurssiin mennyt Puro Oy sai 40 miljoonan markan investointiinsa neljä miljoonaa valtionapua. Lokakuussa konkurssin kokenut Arctic Point hyödynsi VTT:n kehittämää tekniikkaa, ja Kera kuuluu yrityksen emon Proviron omistajiin. Kuukausi sitten yrityssaneerausta hakenut Kipso toimii Kankaanpään kaupungin 17 miljoonalla markalla rakentamassa hallissa.

"Käyttöpääoma loppui"

Lama on vain yksi syy kierrätysyritysten vaikeuksiin. Keikausten taustalta löytyy pääomatarpeen väärinarviointia, kallistuneita valtuuttalainoja, tuotteiden ja tuotantotekniikan lastentauteja sekä sini-silmäistä suhtautumista asiakkaisiin.

Syyt ovat tuttuja aloittavista yrityksistä yleensäkin. Itse kierrätyk-

seen, jättemateriaalin yllättävän hankalaan saantiin ja käsittelyyn kompastui lähinnä Puro.

Epäonnistuneiden uusioyrittäjien selityksissä korostuu käyttöpääoman loppuminen. Tulorahoitusta alkoi kertyä myöhemmin ja vähemmän kuin yritykset olivat laskeneet eikä investointien rahoittajien pitkämielisyys ulottunut käyttövaroihin.

"Aikataulu oli liian kireä hankkeelle, jossa tuotiin markkinoille aivan uusia tuotteita. Kun Arctic Pointin tuotanto vihdoin saatiin ajettua ylös, rahat olivat lopussa", kertoo **Andrea Holmberg**, Arctic Pointin omistaneen Proviron kehitysjohtaja.

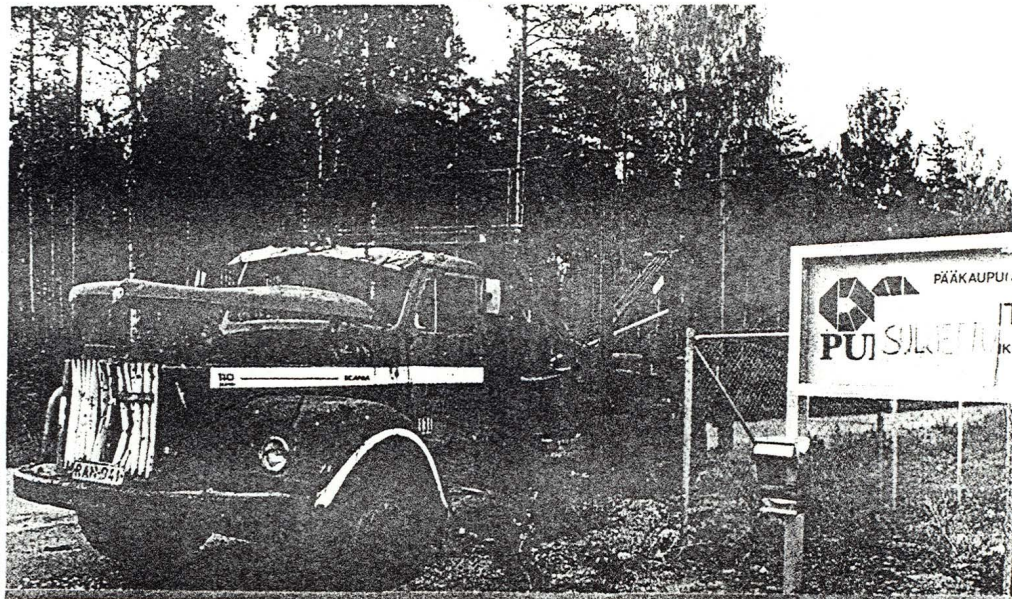
Verituotteita valmistaneen yrityksen omistajat uskoivat, että 20 miljoonaa markkaa maksanut tehdas pyörähtää käyntiin seitsemässä kuukaudessa ensimmäisestä la pionnistosta. Uuden teknologian ja kokemattoman henkilöstön kanssa takutessa aikaa kului yli vuosi.

Arctic Point arvioi väärin myös asiakkaitaan. "Suuri norjalaisasiakkaamme jätti laskunsa maksamatta. Ja pettymys oli, että LSO Food ja Itikka-Lihapolar olivat kiinnostuneita vain myymään meille raaka-ainetta, mutta eivät ostamaan tuotteitamme", Holmberg sanoo.

Norjalaisasiakkaalla hän tarkoittaa Sandaas A/S:ää. Sen kanssa osittain samassa omistuksessa oleva Sandaas Food-Tech vuokrasi Arctic Pointilta kylmilteen jääneen tehtaan maalis-kuussa – aluksi vuodeksi.

Rakennusjätteen jalostaja Puro epäonnistui. Seuraaja yrittää metalliromulla.

JUHA JORMAINEN

50 miljoonan markan panostuksen vaatinut Kipso Oy aloitti kipsilevyjen teon tämän vuoden alussa. Velkaneuraushakemuksen turvin tuotanto jatkuu ainakin oikeuden kesäkuiseen päätökseen asti.

"Ylitimme hieman investointibudjettimme ja kellutus kallisti valtuuttalainojamme. Mutta varsinainen ongelma syntyi käyttöpääomasta, jota ei järjestynyt laske-mallamme tavalla. Tulorahoitus ei alkavassa yrityksessä riitä toiminnan pyörittämiseen", johtaja **Juha Arola** sanoo.

Kipso oli alustavasti sopinut käyttöpääoman lainaamisesta Skopilta, joka oli rahoittanut yrityksen investointeja 7,5 miljoonalla markalla. Katastrofipankin halu ja kyky lisäpanostukseen kuitenkin katsoivat.

Puron jätemurskain aloitti paukutusensa joulukuussa 1990, jolloin Suomessa vielä rakennettiin. Outokumpu Engineeringin toimitamassa laitoksessa oli kuitenkin runsaasti lastentauteja. Kun laitos vihdoin pääsi kohtuulliseen käyntiin, rakentaminen syöksyi vuosisadan lamaan, eivätkä Puron käsittelemät jätemäärät yltäneet lähellekään 130 000 vuositonin kannattavuusrajaan.

Veronmaksajien lisäksi konkurssissa saivat näpeilleen kahdeksan

miljoonaa osakepääomaa Puroon sijoittaneet osakkaat. Suurimmat niistä olivat Fazeriin vielä kuulunut Servi, Kuljetusliike Ralento ja Riimäki.

Rakennusjätteestä metalliromuun

Puron käsittelylaitos herää osittain henkiin kesällä 1994, jos YTV ja metalliromun jalostaja Kuusakoski Oy saavat puristettua lopullisen sopimuksen suunnittelemaansa yhtiöstä. Yhtiön tarkoituksena on muuttaa laitos pelkän metallin käsittelijäksi kahdeksan miljoonan markan investoinneilla. Kuusakosken 60-prosenttiseen omistukseen kaavailtu yhtiö ei tarvitse alueella nököttävää puunkäsittelylinjaa, joten konkurssipesä yrittää myydä sen erikseen.

Vaikka liian moni viime vuosina perustetuista kierrätysyrityksistä on sortunut virhearviointeihin, kierrätysbisnestä ei ole syytä tuomita automaattisesti kannattamattomaksi. Hyvin tai kohtuullisesti alan yrityksistä pärjäävät esimerkiksi Kuusakoski, Rautaruukin kuonayhtiö SKJ, lumpuista kenkien välipohjia tekevä Hikinoro ja värikasetteja kierrättävä Tones.

Risto Malin